

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XIV. Lansaci studia apud Regem, vt Praesules ac Theologos mitteret. Litterae Reginae, quibus à se mitti scribit; ac moram petit, sed cum repulsa. Profectio Fabri in Galliam, eiusque ad Reginam ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

1562.

CAPVT XIV.

Lansaci studia apud Regem, vt Præsules ac Theologos mitteret. Litteræ Regine, quibus à se mitti scribit; ac moram petit, sed cum repulsa. Profectio Fabri in Galliam, eiusque ad Reginam litteræ. Earum examen. Cæsaris ardentissima postulata pro Calicis concessione.

^a Litteræ
Lansaci ad
Regem,
19. 23. &
24. Iulij
1562.

DVM hæc in Concilio agebantur, post habitam Sessionem Lansacus Orator Regem edocuit^a de iis omnibus quæ gesta fuerant. Se purgavit, quod vehementius non institisset, vt noua celebratio declararetur, cum sibi in comperto esset, vbi ad extremos conatus ipse deuenisset, suo discessu, nisi rem impetraret, denunciato, vice noui Concilij nullum planè Concilium habitum iri: Italos numquam consensuros, numquam Hispanos, sed potius Synodum dissoluturos: & Germanis ipsis satis esse, si neutra pars decerneretur. Hispaniæ Regem iussisse à postulato Continuationis desisti; sed mirum non esse, illum non curare vt obtineret verbo quod re obtinuerat, cum iam Synodus progressa esset ad sancienda dogmata, quæ sedente Iulio supererant. Consultum à se fuisse, ne quid inferretur detrimenti Galliæ consuetudini in Calicis negotio: elaborari articulos Sacrificij, quos ad ipsum Regem mitteret: is, si quam in iis aliusve peculiarem rationem haberet, tempestiuè significaret: potissimum verò, ne amplius moraretur missionem illuc Præsulum ac Theologorum, qui partes ipsius sustinerent. Statutum fuisse, vt de quouis articulo tres Theologi à singulis Principibus missi loquerentur, à singulis Principum Oratoribus selecti: eà se facultate vti non posse, cum ibi suæ nationis Theologi non adessent. Amplificabat etiam, quantum tribueretur in Concilio menti Pontificis, præsertim ab Italicis-Episcopis: Hispanos antea præferuidos, postea tepefactos & heberatos: Cæsarem, qui postulatum emendationumque volumen miserat, reiecisse postea in Legatos, vt pro ipsorum arbitratu partem aliquam Synodo subinde proponerent. Quare nisi Gallicorum Præsulum cohors accederet, vires Gallicæ nimis enerues ibi iacere, parumque sperandum esse de articulis à Rege traditis in Oratorum mandatis.

^b Epist Lansaci ad Reginam, 14. Augusti 1562. & Fabri ad eandem Lansburgo in Sabaudia, 22. Augusti 1562.

Aliquot post dies Reginæ^b litteræ ad Lansacum delatæ sunt, quæ die 23. Iulij signatæ fuerant. In his significabat, ante Septembris exitum adfuturos Tridenti quadraginta Gallos, partim Episcopos,

scopos, partim Abbates, quos Lotharingus Cardinalis adducturus esset; atque idcirco Sessionem vsque ad illorum aduentum protrahendum curaret. In huiusmodi quoque sententiam pariter ad Mantuanum scripsit. Exposuit itaque Lansacus Legatis, & coram & scripto^e ipsis tradito, Cupere Christianissimum Regem, vt il-
 lius Synodi definitiones ab Ecclesiæ Romanæ aduersariis recipere-
 rentur, quoniam aliis opus his non erat. Ad id plurimum profu-
 turum, si vnâ cum eo venerando conuentu reliquarum Christiana-
 rum nationum, Galliæ quoque Præsules in illas definitiones con-
 currerent: hos eousque præpeditos necessariis nexibus, quos ipsi
 Legati comprobarant: illic Regis mandato ad exitum Septembris
 vt tardissime adfuturos. Eapropter à se peti, vt ad id vsque temp-
 ris Sessio prorogaretur; atque ita euenturum, vt Protestantibus,
 quorum causâ potissimum Synodus coacta fuerat, minor esset ob-
 tentus festinationis accusandæ. Et ne videretur Christianissimus
 Rex (qui primus apud Pontificem, apud Cæsarem, & apud Catholi-
 cum Regem eam conuocandam curauerat) velle tunc, vt ea per
 otium dissolueretur, proponi ab ipso, interim posse stabiliri aut le-
 ges disciplinæ, aut articulos adhuc pendentes de vsu Calicis, qui po-
 stulabatur à Cæsare.

1562.
 e Latine im-
 presso cum
 responso in
 memorato
 libro littera-
 rum Galli-
 carum.

3 Hæc epistola molestiam Legatis incussit: nam ex altera parte moras trahere ipsis non licebat ob acceptas Pontificis iussiones, & spectatâ dignitate Concilij, toties huiusmodi promissis delusi, atque incommodis singularum Ecclesiarum, & discrimine, quod semper affert cunctatio ingentibus præualidisque conuentibus. Ex altera parte nimis æqua postulatio videbatur, vt breui temporis spatio exspectaretur cohors tam ampla tam præclaræ nationis, vnâ cum Cardinali tam sublimi natalibus, doctrinâ ac prudentiâ. Moram igitur ad respondendum petiere^d, non quò de assensu dissensuue delibera-
 retur, sed quò rationes validissimæ, ac mollissima verba excogita-
 rentur, quibus simul bonus color, & non malus sapor inderetur re-
 pulsæ. Paulò post scripto responsum redditum est^e, quò postulato
 itidem scripto responderet; præcipuè verò breuitati studuerunt,
 quippe quæ quantò illa ad persuadendum ineptior, tantò ex cir-
 cumspeditione accommodatior est. Illius sententia hæc fuit. *Episcopos
 Gallie antequam Synodus aperiretur, decem circiter menses expectatos fuisse:
 post eius inchoationem, quæ Gallorum potissimum causâ habita erat, Patres
 sex menses supersedisse rebus grauioribus agitandis. In præsentia iam in-
 ceptum de illis agi, nec vtiq; decorum esse ob quamcumque conditionem pe-
 dem referre, cum videretur id fieri non posse sine Concilij ignominia, &*

d Litteræ Le-
 gatorum ad
 Borromæum,
 10 Augusti
 1562.
 e Litteræ Le-
 gatorum ad
 Borromæum,
 14 Augusti
 1562.

sine

1562. sine multis grauibꝯ, incommodis tot Præsulum, qui iam conuenerant, Sessionis prorogationem, quæ præcipuè petebatur, Legatorum potestati absque Patribus non subiacere; adeoq; extra Legatorum facultatem esse ipsius promissionem.

f Memora-
ta epist.
die 14.

g In memo-
ratis litteris
Lanfaci &
Fabri ad Re-
ginam.

Non propterea despondit animum Lanfacus, sed ad Reginam scripsit ^f, ab ea se petere, ut certiorum ipsum redderet, essentne reuera illi Præsules & Lotharingus aduenturi, & iam iter arripuisent: nam si res ita se haberet, etiamsi Legati postulatam exclusissent, sibi tamen impetrationem se polliceri; si non aliter, saltem obnuntiando, nisi Galli Præsules expectarentur, illius Synodi Acta se pro non legitimis habiturum. Verum quoniam existimabatur, in ampla illa Aula (ubi negotia vel maxima decrescunt, perinde ac ingentia flumina in mari) ad conuertendos animos ad ea quæ valde procul aderant, adeoque parum efficacia ad permouendum, satis non esse debilem in paginis impressionem, statuerunt collegæ, ut Faber tertius Orator in Galliam pergeret, ac Reginæ palam faceret, & rei grauitatem & festinationis necessitatem. Sed per viam contigit Fabro, ut à domesticis negotiis ad suam patriam vocaretur, de quo collegas monuit; simulque per familiarem hominem ipsorum litteras ad Reginam misit, ac per eundem significanda curauit, quæ ipse habebat in animo coram proferre. Quam sinistra de Fabri religione fama esset, alibi palam fecimus, & quam animi affectionem haberet in Ecclesiasticorum rituum conseruationem, & in Concilij dignitatem, ipse iam ostenderat in acerba oratione ab ipso habita in conuentu, alia ab illa cuius exemplar antea communicarat, per asperam Patrum indignationem: quare memorata huiusmodi hominis epistola conflata fuit sententiis, quæ gemmarum speciem Suauianis oculis præ se ferunt: quemadmodum placet mihi eius summam fideliter referre, ita ne grauentur alij mecum illam sincerè perpendere.

Initium ducebat ex querimonia, quod sperari non posset in Synodo fructus optatus concordandi sententias oppositas, & pacificandi dissidia Religionis, cum adessent ibi quidem complures præcellentes viri, & Itali & Hispani; sed maior numerus nec eam quæ satis esset virtutem, nec eam voluntatem haberet. In hæc priora illius imaginis lineamenta parumper figamus obtutum. Quod spectat ad eam quæ satis esset virtutem, scire ipsum oportebat, in ingenti quadam communitate fieri non posse, ut maior numerus eius constet qui præcellunt. Satis est, agnitos à Fabro fuisse in Synodo multos viros præcellentes. Etenim in quouis collegio his tandem

dem viris reliqui rem permittunt. Quod spectat *ad voluntatem*, obseruetur, an in quibusdam articulis, quos Faber optabat, tum quò allicerentur Protestantes, nonnullis ad eos conciliandos indultis, tum ad permutandos ritus ac regimen Ecclesiasticum, variarent inter Patres sententiæ, an omnino de repulsa conuenirent. Vbi pauci, & ij quos ipse præcellentes appellat, ad id parati fuissent, existimare potuisset, potiorem cognitionem, melioremque voluntatem in minori numero inesse; sed cum omnes probarentur concordēs, oportebat eas aut bonas aut prauas æquè in omnibus iudicare.

6 Querebatur postea, à Legatis sibi dumtaxat facultatem proponendi fuisse retentam. Verum id est, ob rationes suprâ adductas: hoc non obstitit, quò minùs Orator quilibet, & quilibet Episcopus exponeret Synodo semper quod ipsi placuisset. Id in comperto fuit non solùm ex articulo de mansione, non solùm ex libello Cæsareo; (qui, tametsi argumenta Præsidiibus molestissima contineret, ideò propositus non est, quòd initio Cæsaris Oratores ad rem protrahendam flexi sunt, postea verò Ferdinandus ipse, ad omittendam) sed ex opere ipsorum Gallorum, qui & ad primum ingressum tam grauiā, Legatisque displicentiā in medium attulerant, & postea alia produxerunt, quancumque collibitum ipsis fuit, quemadmodum in processu narrabimus. Atque idcirco Lansacus, legationis Princeps, in memorata epistola ad Regem ante mensē scripta non excusauit retardatam à se propositionem articulorum, qui sibi commissi fuerant, ob eiusmodi impedimentum; sed quia rerum conditiones haud sibi visæ fuerant idoneæ ad expetitum successum.

7 Neque pariter conquestus est Lansacus de eo quod per acres querimonias addebat epistolæ suæ Faber; nimirum, quòd minimè permitteretur Oratoribus collegium vniuersum alloqui, præter primum accessum, sed aliis vicibus solùm Legatos: quod postea miro artificio Suauis amplificat, arguens inde extremam in Concilio seruitutem, quando ne aures quidem liberas obtineret. Profectò Suauem non latebat, id esse moris etiam apud Respublicas maximè liberas, vbi Oratores legationis negotia in magno supremoque Consilio nequaquam exponunt; sed audiuntur à selectis Senatoribus, qui dein aut per seipsos respondent, aut referunt ad maximum conuentum pro opportunitate res propositas. Quin hoc etiam adest discrimen, quòd nec apud huiusmodi Respublicas licet Oratoribus Senatores alloqui priuatim, nec vllus est Senator, qui Oratorum partes agat in Consiliis: at verò in Synodo licebat Oratoribus pro suo arbitratu agere cum quouis Episcoporum, licebat vni

1562. eidemque Oratorem & Episcopum esse, quales reipsa erant Cæsariani, ac postmodum alij quoque fuere, & cuilibet Oratorum aderant in conuentu Præsules ipsius Principi addicti, paratique ad cuncta eiusdem postulata exponenda. Et sanè huiusmodi consuetudo, vt Oratores ad Respublicas missi cum paucis agant, non cum pluribus, non modò communis est, sed necessaria. Pleraque negotia, & ea quæ maioris momenti sunt, proponi non possunt, eisque responsa reddi liberè, coram multitudine; ac proinde admissio ad colloquium eâ priuatâ ratione, non est coarctatio libertatis ipsi conuentui, sed libertatis dilatatio ipsis Oratoribus. Ceterum non experimento constiterat, quodcumque voluerant vel acerbissima quæque proponere, solemnem illis audientiam factam, sicuti Cæsareis Bononiæ Pauli Tertij ætate, & Gallis Tridenti Iulio Pontifice?

Tum affirmabat, vnicum præsidium esse posse, Lotharingi Cardinalis, Gallorumque Præsulum aduentum. Benè habet. Sed ij, quippe maiori studio doctrinæque Religionis præditi quàm Faber, longè alij fuere quàm ille eos sibi pingebat. Rescollatione patefiat. Dicebat ipse, ab illis articulis iam paratis de Sacrificio, aditum Protestantibus perpetuò oclusum iri; at verò si quid mutaretur, ac leniretur, sibi polliceri, facilè euenturum, vt simul quod præcipuum est nostræ Religionis conseruaretur, simul ad frugem illi reducerentur. Num fortè huiusmodi vnquam pigmenta proposuerunt Lotharingus & Episcopi Galliæ? Ac nimis quidem crassè errabat ille & in factò & in iure. In factò, quoniam planè constitit, ex tot colloquiis habitis à Cæsarianis, & in libris vtrunque vulgatis, dissidia inter Catholicos & Protestantes non in quibusdam pusillis versari, sed in Fidei cardinibus: in iurè, quia in Fide nihil est pusillum; punctum quodlibet æquè ac sphaera ingens est: & qui aberrat in puncto, aberrat in toto.

Quod si hoc non succederet (pergebat ille) saltem emendationem disciplinæ urgente Lotharingo benè processuram. Etenim Hispani recto erant animo, sed capite carebant, hærebantque attorniti ad recentem Regis castigationem: & initio dixerat, non solum obtineri non potuisse ab Oratoribus, vt Synodus id concederet quod sacræ Scripturæ, & primæ Ecclesiæ consonabat, sed ne id quidem, quod Decreta Canonisque Pontificum complectebantur.

Si Fabri ita scribentis sententia erat, præsentis Ecclesiæ ritus Diuinis Litteris aduersari, fuisset planè locutus tamquam hugonotus.

tus. Sin autem dolebat, cunctas res Ecclesiasticas redigi non posse ad vsus ætatis Apostolicæ, neque pariter ad ea omnia quæ variis temporibus statuere Pontifices; mirum admodum est, quòd tam egregius Iurisperitus admirationem præ se tulerit, cum documentum notissimum sit, leges & consuetudines humanas, tametsi legitimas & sacrosanctas pro aliqua tempestate, rectè pro alia variari: & ubi etiam id ex parte contigisset hominum vitio, nonne illi compertum erat, quàm difficiles ac periculosa sint ingentes vel in melius mutationes, adeoque id quod consuetum est, si tolerabile sit, cuiuscumque nouitatis commodo præferendum esse? Quæ Respublica, quod Regnum, quæ Natio vellet possètte in præsentia remigrare cunctis in rebus ad eos mores, easque leges, quibus cum primò condita sunt, utebantur? Oportebat vt ipse animaduerneret, an id suis in prouinciis effici potuisset. Sunt hæc reuera inaurata vocabula aut seducentium aut seductorum, & sub ostentatione medicinæ euadunt toxica publicæ tranquillitati.

- 10 Magis quàm Oratores Gallici cœperunt Cæsarei acquiescere Legatis ac Pontifici. Tridentum Româ redierat Arriabenus^h, eò missus à Mantuano, ipsum, sicuti narrauimus, excusaturus: & retulerat inter cetera, cupere Pontificem, vt Synodus Cæsari gratificaretur, Calice illius prouinciis concessio, quod iteratis litteris Borromæi Cardinalisⁱ confirmatum est. Rescripserunt Legati, in eadem se quoque esse sententia; sed aliquid ambigere de successu in Concilio. Faciliorem ab ipsis etiam existimari viam, quam Pontifex etiam probarat, vbi Patrum contentio prænosceretur, id esse, vt ibi generatim decerneretur, posse in eo leges relaxari, vbi certæ quædam conditiones simul coirent: iudicium verò, an huiusmodi conditiones in hoc alteròve casu adessent, in prudentia Pontificis reponi, qui, vtpote in altiori loco constitutus, res melius discernebat; &, vtpote præditus auctoritate perpetuâ, & quæ etiam post Synodum perduraret, plus potestatis obtinebat, cuius vi præscriptæ conditiones retinerentur. Adiecerunt Legati, se quoque aliquid conaturos fuisse, vt Synodus illud per seipsam indulgeret, sed ab eo conatu abstinuisse, quòd ignorarent, qualis inde futurus esset aut effectus aut interpretatio tum ibi tum alibi.
- 11 Biduo post hæc responsa à Legatis ad Pontificem scripta, ipsos adiit Quinque Ecclesiarum Antistes^k, sciscitaturus, quid à Pontifice super eo negotio accepissent. Aiebat ille, Stimulari se singulis litteris à Cæsare: ab eodem scribi, vix ampliùs contineri posse populos suos, alioqui Sedis Apostolicæ studiosissimos, quin in absur-

1562.

^h Litteræ Legatorum ad Borromæum, 4. Augusti 1562.

ⁱ Ad Legatos in comunni, & ad Mantuanum nominatim.

^k Litteræ Legatorum ad Borromæum, 6. Augusti 1562.

dum

1562. dum aliquod prolaberentur. Supra modum eos tristitiâ affectos, quòd postrema Sessio, à qua exoptatam concessionem sperabant, huiusce fructus sterilis euasisset; id verò ita fuisse interpretatos, vt ipsa dilatio penè desperationem pareret. A Bauariæ Duce in postremis Comitibus subsidia contra Turcam agerrimè obtenta fuisse, & solùm pollicendo & sua & parentis sui validissima postulata ad id ipsis à Synodo impetrandum. Vbi primùm illic innotuit Pij IV. creatio, inestimabilem fuisse lætitiâ, propterea quòd considerant, se huiusmodi indulgentiam consecuturos à nouo Pontifice, vt qui suis oculis & auiditatem & necessitatem in illis prouinciis inspexerat. Legati propitiâ voluntatem Pontificis illi testati sunt: de qua dixit Episcopus se pariter certiorum redditum ab Oratore Cæsareo, qui Romæ degebat. Postea demonstrarunt incertam euentus aleam ob propensionum sensorumque varietatem. Quare ipsi proposuerunt eandem agendi rationem, quam vt idoneam Pontifici persuaferant: sed non item persuasere Oratori, opponenti, populos hinc deducturos fuisse, Concilium libertate non frui, nec ab eo facultatem obtineri ad beneficium impertiendum: quin quando Pontifex rem Synodo commiserat, si hæc rursus illam in Pontifice reponeret, artem & versutiam suspicatos in iis, quibus vt plenè fiderent, Religionis utilitas postulabat. Quare alia ratio excogitata est, vt petitio eiusmodi conditionibus conuicta Synodo proponeretur, quæ illius assensum faciliorem redderent; nimirum inter ceteras, vt illi populi obligarentur ad credenda, obseruanda ac propugnanda quæcumque Synodus decreuisset. Siquidem Patres, conspicati tam amplum emolumentum Ecclesiæ, ac decus Concilio inde redundaturum, simulque animaduertentes, in vnum ibi coalescere auctoritatem gratificationemque tum præsentis Cæsaris, tum futuri, ad rem indulgendam sese flexissent. Atque huiusmodi rationi satis Drafcouizius libentissimo animo acquieuit, actis abundè gratiis, exhibitisque promissis.

1 Litteræ Legatorum ad Borromæum, 13. Augusti 1562.

Rediit ¹ haud ita multò post is Archiepiscopus Pragâ, quòd ¹² ad Maximilianum coronandum se contulerat, sicuti dictum est, iterauitque Ferdinandi postulata ad Calicem impetrandum, testatus in reliquum tum litteras tum opera Legatorum Cæsari fuisse pergrata.

Huiusmodi erant sensa, affectus, & vota Pontificis, reliquorum Principum & Oratorum, dum minores maioresque Theologi operam nauabant stabiliendis Decretis in quæstionibus de Sacrificio,

crificio, quorum per eos planè dies, in quos incidit reditus Pra-
 genfis Archiepiscopi, digesserunt pro communiore sententia
 Canones & doctrinam. Sed eorum amplitudo, quæ dicta & agi-
 tata sunt, quæque contigerunt in peculiaribus ac generalibus
 cœtibus, antequam Sessionis fructus maturefceret, adigit me, vt
 aliquid quietis præbeam Lectoribus, measque narrationes re-
 dordiar; cùm sæpè ipse rerum ordo ac distinctio varietatis, volu-
 pte non minus quàm cessatio, mentem recreet: menti siquidem
 vt quæ cibo suo saturari nequit, sicut accidit corpori, numquam
 cibi satietas, sed eiusdem iterata frequentia nauseam affert.

Pars III.

N

HISTO-